Ч. 316 (14.213). Львів, вівторок 26. листопада 1935. Poctowa opłata opłacona ryczałtem Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. шадн. 504-060. — 143.322. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: в Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Нехай живе незалежність України!

Велика демонстрація перед большевицьким консулятом у Міляно.

У Міляно уладили фашисти бурхливу протисовітську демонстрацію. Перед будинком совітського консуляту юрба фашистів перейшла з ворожими окликами проти СССР. Між іншим група фашистів кричала: „Нехай живе незалежність України!“ Здогадуються, що ця демонстрація матиме дипльоматичні наслідки.

Доповняючі вибори до Львівської Хліборобської Палати.

В дні 17. листопада ц. р. відбулися доповняючі вибори до ради Львівської Хліборобської Палати з III-ої виборчої округи (повіти Перемишль, Добромиль, Лісько, Сянік), де опорожнився мандат радника Івенісіка (старорусин), що недавно помер.

На його місце обрано радником Львівської Хліборобської Палати *Володимира Соловія*, землевласника зі Середнього Села, пов. Лісько. В такий спосіб збільшиться число радників-українців у цій Палаті.

Другий рік у Березі Картуській.

Дня 10. вересня 1934. р. вивезли з Тернополя 30-літнього інжиніра-агронома *Богдана Філінського*, урядовця тернопільської філії „Сільського Господаря“, до концентраційного табору в Березі Картуській, де він безперервно перебуває досі. Усі дотеперішні заходи його матери Юлії Філінської і його дядька, будівничого Андрія Фаленднша, в справі його звільнення, не мали успіху, хоч поліційна влада не закидує інж. Філінському ніякої конкретної протидержавної акції.

Разом з ним сидить там 24-літній *Ярослав Логин*, бувший студент університету, родом з Байковець, повіт Тернопіль, якого поліція арештувала в домі його батька Михайла Логина, господаря в Байківцях, ще з початком листопада м. р. і негайно вивезла до згаданого концентраційного табору. Передтим не був він ніколи арештований і не працював у ніякій політичній організації.

Рідні обох інтернованих внесла тепер подання до міністерства внутрішніх справ у справі їх звільнення і може вже раз діждеться, що обі інтерновані остаточно вернуться домів.

Зміна уряду в Болгарії.

ВІДЕНЬ, АТЕ. З Софії повідомляють, що кабінет Тошева склав димісію. Король доручив створити новий уряд дотеперішньому міністрові закордонних справ Івановові, що вечором предложив королеві підписати листу нового кабінету. Склад нового уряду такий: премієр і міністер закордонних справ — К. Іванов, міністер внутрішніх справ, ґенерал у стані спочинку — Юрій Сапов, міністер справедливости — д-р Пеєв, міністер війни — ґен. Луков, міністер освіти — ґен. Михайло Йовов, міністер торговлі — купець зі Старої Загори Дмитро Велев, міністер хліборобства — проф. Дмитро Атанасов, міністер публичних робіт — дотеперішній директор департаменту Ґенев, міністер комунікації — інж. Коста Стоянов. Головним завданням нового уряду буде переведення виборів до парляменту, що відбудуться, як здогадуються в болгарських політичних колах, мабуть в половині лютого 1936. р. В офіційних колах впевняють, що мають повне довіря короля Бориса. Новий уряд у порозумінні з королем має привернути все болгарське життя до нормальних конституційних умовин. До кризи кабінету прийшло доволі несподівано у звязку з тим, що міністер комунікації Кошукаров вніс димісію. Король Борис димісію Кошукарова прийняв. Пізніше на розмову до короля пішов колишній премієр Тошев, що у висліді розмови з королем склав димісію всього кабінету.

За німецько-французьку приязнь.

ПАРИЖ, 25. 11. АТЕ. Вчора уконституувалася тут управа французького товариства, що називається „Французько-німецький комітет. На його чолі стоїть майор Л'Опіталь. Заступниками голови є професор Фурно і відомий французький публіцист, речник французько-німецького зближення Фернан Брінон. Ґенеральними секретарями товариства є відомі зі своїх подорожей до Берліна колишні комбатанти Пішно і Жан Ґоай. Перше святочне засідання комітету відбудеться 29. ц. м. На цьому засіданні голова німецьких спортових організацій фон Чаммер унд Остен виголосить виклад про розвій спорту в Німеччині.

Масове виселювання у глибину Сибіру.

СТОКГОЛЬМ, КАП. Шведський щоденник „Нія Даґлiт Аллеганда“ повідомляє, що у Східній Карелії, яку замешкують протестанти фінляндці, залишилось зі 120 церков ледви одна церква. 32 парохії мають ледви двох пасторів, всіх інших заслали на Соловецькі Острови. У квітні і травні ц. р. большевики виселили селюків зі західної Карелії та Інґерманлянду до Туркестану та Казакстану коло 160 тисяч осіб. По школах ведуть далі завзяту протирелігійну пропаґанду. Колишні церкви поперемінювали большевики на клюби і салі до танців.

Японські домагання до Китаю.

ЛЬОНДОН, 25. 11. АТЕ. З Токіо повідомляють, що у звязку з переговорами, що тепер відбуваються між Японією і Китаєм, японці поставили такі домагання: 1) вповні занехаяти протияпонську пропаґанду в Китаю; 2) тісна японсько-китайська співпраця в політичній, господарській і культурній ділянці, усуваючи водночас англійські й американські впливи; 3) визнати автономію північно-китайських провінцій; 4) визнати Манджурію; 5) навязати китайсько-японську співпрацю, щоб протиставитись комуністичній пропаґанді в Північному Китаю.

Відшкодування за вибори.

КЕНІҐСБЕРҐ, 24. 11. ПАТ. Литовська преса повідомляє, що ще не стихли відгомони останніх виборів до клайпедського соймику. Тепер виборча комісія розглядає претенсії пошкодованих у бійках при виборах і претенсії власників знищених льокалів, в яких відбувалися вибори. Виявилося, що всі домагання надто великі та доходять до суми багато тисяч літів.

Заворушення у Бразилії.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО, 25. 11. ПАТ. У північній Бразилії прийшло набуть до заворушень. Подекуди нема подробиць. У Ріо де Жанейро спокій. Уряд видав строгі розпорядки, щоб привернути нормальні умовини.

Пірати великого промислу.

Доріжня, головна її причина та боротьба з нею.

Усуваючи меч Дамокля, що висить над польською валютою у формі хронічного бюджетового дефіциту й вичерпання девізових резерв, уряд мусів піти двома — рівнобіжними — дорогами: витиснути з населення нові доходи для державної скарбниці і — в рекомпенсату, щоб не довести громадян до стану повних жебраків, — обнизити кошти екзистенції. В той спосіб автоматично виринула у весь зріст „дражлива“ проблема доріжні. І вже зараз при першій аналізі цієї проблеми стверджено, що конкретно ця проблема зводиться головно до цін у двох галузях загально-польського (у державному масштабі) господарства: 1) державних підприємств і 2) скартелізованого промислу (у цьому останньому слід розуміти: сирівці, півфабрикати й фабрикати). Щодо державних підприємств, то покищо уряд заповідає **знижку залізничих тариф.** „Вступним кроком уряду у напрямку подешевлення артикулів першої потреби буде поважна знижка залізничих тариф, яка саме сьогодні буде предметом наради Економічного Комітету Міністрів“ — казав премієр Косцялковський через радіо 20-го ц. м. Тому можливо, що заки ці рядки дійдуть до рук читачів, ця справа буде вже порішена. Про ціни державних **монополів** (передусім: соль!) не чуємо нічого і ледви чи почуємо. Зате бачимо хрестоносний похід проти **картелів**. Чули ми його заповідь зараз у перших заявах мін. Квятковського та у програмовій промові премієра Косцялковського при арґументації внеску на повновласти у справі декретів. Бачимо теж той похід у всій проурядовій пресі, безпосередньо чи посередньо залежній від урядових чинників. Вкінці й у згаданій недавній офіційльній декларації уряду, у радієвій промові п. Косцялковського зперед 3-ох днів, маємо одно речення, що не залишає ніяких сумнівів: „...Уряд приступить у найближчих днях у рішучий спосіб до зрізування картелевих цін“.

Приймаючи до відома рішення уряду перевести боротьбу з картелями, зокрема наведену заяву премієра, з правдивим задоволенням, — приглянься ближче, що це таке картелі у Польщі, скільки їх і яка їхня роля у формуванні економіки держави, конкретно: яка їх роля у лиховісному явищі доріжні.

„Курієр Поранни“ з 23-го ц. м. приніс діяграму, зладжену на підставі тільки-що оголошеної публікації Головного Статистичного Уряду п. н. „Статистика картелів у Польщі“. Нема сумніву, що той випуск Гол. Стат. Уряду появився з тактичних оглядів саме тепер, помагаючи урядові реалізувати протикартелеву політику: бо — як виходить з обширних голосів преси, головно вступної статті у „Ґазеті Польській“ з 20-го ц. м. („Матеріял на часі“), публікація „Статистика картелів у Польщі“ є одним великим актом обвинувачення проти картелів, як інструменту безсердечного й егоїстичного визиску.

Отже на тому графічному нарисі згаданого часопису може кожний переконатися, як рап

тово множились у Польщі в останніх 8-и роках картелі, обхоплюючи щораз інші галузи промислу, які з того моменту ставали монополем, супроти якого була безсильна всяка конкуренція і безсильні — маси споживачів. Показується, що коли у 1928 році було тільки 61 картелів, то у цьому році дійшли вони до числа 216. Доказом, що картелізація обхоплює навіть найдрібніші відділи промислу й ремесла у Польщі, є факт, що в останньому тижні повстав картель трочиння у Станиславові та вирінув у Лодзі проект картелю шнурівок! Картелі повставали у Польщі в усіх найбільш крізових роках. Їх творці й заінтересовані промисловці впевняють, що їх метою було втримати продукцію перед небезпекою скорчення і тому вони, картелі, є „дітьми нужди": боронять промисл і населення перед нуждою. На ділі було (і є) так, що картелі служили (і служать) виключно для одної цілі: для втримування цін на високому рівні без огляду на павперизацію консумента. „Газета Польська" у згаданій статті зперед трьох днів звертає увагу на коментар проф. Штурм-де-Штрема у публікації Гол. Статист. Уряду, а саме, що обнижка коштів продукції була все тільки побічним явищем у діяльності картелів і що тоді, коли нескартелізовані промислові підприємства старалися піднести стан затруднення (число робітників), — то скартелізовані виявляли виразну тенденцію зменшувати скількість робочих рук. Ціла табеля виказує пророчисто, як вперто картелі втримували ціни на продукти своїх підприємств (півфабрикати чи фабрикати) тоді, коли одночасно нескартелізовані предмети вжитку виявляли виразну знижкову тенденцію. Та сама табеля розкриває тайну ославлених „ножиць": як повстала страшенна диспропорція поміж цінами на хліборобські продукти, які вічно летіли вділ, та цінами промислових виробів, які щонайвище знизувались на кілька пунктів. Завинили тут виключно картелі, які стали диктаторами промислових цін і запевнювали собі монополістичний дохід. Наслідком такої хижацької політики було схиблення цілої т. зв. дефляційної політики: гріш ставав дорожчий, можливости кредиту щораз менші, та одночасно люди біднішали, бо мусіли платити давні високі ціни за артикули першої потреби. В наслідку та політика промисловців мусіла, очевидно, вдарити й по них самих, бо поємність ринку зменшалася, — мусіла теж ударити по державі; як вірителеві такого промислу, що причинювався до поглиблювання господарської крізи.

Уряд покликав до життя картелеву комісію для розсліду тих відносин. Який буде фактичний вислід її праці, невідомо, — однак усе населення Польщі, в першу чергу українське село, жде нетерпляче, щоби скінчилася справжня вакханалія цін, що її заподіяли картелі. Знижка цін на промислові вироби приватного виробництва та знижка цін на продукти державних монополів і підприємств є тою необхідною передумовою, яка єдино зможе дозволити населенню перенести страшний тягар нинішньої крізи. Слушно польська преса називає сьогодні картелі не „дітьми нужди", а „дітьми захланности". Жаль тільки, що так пізно вона доходить до цього пізнання: навіщо було марнувати стільки літ, залишених для свобідної експльоатації „дітям захланности"?!

Чи Ви вже вислали листопадовий дар українським інвалідам?

Зложіть його негайно! Вашої помочі чекає 2.000 інвалідів УГА!

Нові успіхи абісинців.

АСМАРА, 25. 11. ПАТ. Маршал Де Боно у вівторок зустрінеться у Массауа з ген. Бадоліо. Після перегляду війська маршал Де Боно виїде до Італії, а ген. Бадоліо поїде до Асмари.

НЕАПОЛЬ, 25. 11. ПАТ. Пароплав „Прінчіпесса Джіованна" виїхав до Східної Африки та забрав на своїм покладі 34 старшин, 1.500 вояків, багато вантажних авт і панцирні авта. Нині на пароплаві „Колюмбія" відпливає дальший транспорт 2 тис. вояків і тисячу робітників.

ЛЬОНДОН, 25. 11. ПАТ. З Гаррару повідомляють, що три абісинські кольони в загальній силі 25 тис. вояків посуваються скоро в долину ріки Фафан. Абісинці вже мабуть відобрали італійцям частину території, що її зайняли італійські змоторизовані війська на початку минулого тижня.

АДІС АБЕБА, 25. 11. ПАТ. Абісинський офіційний комунікат повідомляє, що вчора на північ від Макале війська раса Сеюма розпорошили три італійські батальйони.

З польської преси.

Цікаві голоси польської преси у звязку з варшавським процесом.

Мацкевич, ред. віленського *„Слова"*, уважає політичною похибкою спір за мову у варшавськім процесі. Цей спір дав змогу обвинуваченим виступити в ролі оборонців того, що не може бути негован ніодною українською партією від Скоропадського й архикнязя Василя до большевиків включно, себто прав української мови. Особливо не слід було підіймати цей мовний спір тепер, коли „завдяки політиці полк. Бека ми, поляки, знаходимось у добрій конюнктурі щодо України".

„Курієр Поранни" у числі з 24. XI. містить статтю В. Бончковського під наголовком „Д-р Зауніус—Тубеліс—Коновалець". Автор наводить цілу низку фактів, що свідчать „про дозрівання якоїсь співпраці й таємничого зближення в площині спільних литовсько-білорусько-українських інтересів". Згадуючи про звязок між Литвою та ОУН, автор з притиском підчеркує, що завдяки цьому „справа українських націоналістів-терористів несподівано прибрала риси міжнародного скандалу із сенсаційним тлом".

Виступ Литви проти Польщі в такій формі, що і міністер закордонних справ і премієр уряду ангажуються в справі ОУН, на думку автора розвязує Польщі руки супроти Литви. Польща повинна подбати про те, щоб цього роду виступи були неможливі.

Консервативний *„Час"* зі сумом стверджує, що деякий час публична опінія польського й українського народу і цілої заграниці буде бачити з усього сорокміліонового народу тільки тих 12 осіб, що засіли на лаві обвинувачених. Ці особи заслонять собою увесь нарід, здобутки його літератури, що росте вгору, історію війни за незалежність та імпонуючу розбудову господарського життя.

Варшавське *„А. В. С."* і *„Курієр Віленьскі"* найглибше підійшли до справи, бо однаково вказують на істнування української справи, що домагається розвязки — під загрозою занархізування політичного життя Польщі. Треба здобутись на велику програму і в сміливий та відважний спосіб приступити до розвязки української справи у Польщі — кличе „А. В. С.".

В листопаді памятайте про інвалідів Української Галицької Армії!

З нашої кооперації.

ОБОВЯЗКОВА ОЩАДНІСТЬ ОКРУЖНИХ СОЮЗІВ КООПЕРАТИВ.

На краєвому зїзді Окружних Союзів Кооператив у днях 27. і 28. вересня ц. р. ухвалили представники Союзів між іншими теж і постанову про обовязкову ощадність Окружних Союзів з метою створити інвестиційний фонд кооперації для загального закупу і збуту. Цей фонд має творитися в той спосіб, що кожний окружний осередок має обовязково складати бодай 1% свого торгу в Центробанку на ощадність. При помочі зібраного в той спосіб капіталу кооперація для загального закупу і збуту буде розбудовувати нові ділянки торговлі і промислу. Коли зважити, що річні торги Окружних Союзів давали в 1934 р. коло 16 міліонів золотих, то така примусова ощадність повиннаб приносити річно приблизно 160 тисяч зол. Коли Окружні Союзи солідарно і точно виконували свою постанову, то за кілька літ можнаб придбати в той спосіб поважні капітали, що такі потрібні нашій кооперації.

Перший місяць після згаданих ухвал, а саме жовтень, на жаль, не зовсім виправдав покладані надії на словність та обовязковість Окружних Союзів. На усіх 28 Окружних Союзів тільки 10 прислало свою ощадність у сумі 452 зол. Центробанк повідомляє, що в листопаді згадані ощадности напливають уже від більшої скількости Союзів. Є надія, що Окружні Союзи докажуть, що вони міцні не тільки у своїх одноголосних постановах, але й у їх виконанні.

ТВОРЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ МОЛОЧАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Молочарська кооперація випередила кооперацію для загального закупу і збуту у творенні інвестиційного фонду шляхом обовязкової ощадности. Цю роботу почала молочарська кооперація у травні 1932 р. і до 31. жовтня 1935 р. зложили 24 районові молочарні на цей фонд титулом ощадности у Центробанку 95.767 зол. При помочі цього фонду молочарська кооперація розбудовує свої молочарські станиці в краю. Спершу справа теж ішла тяжко, але віра в хосенність цього діла поборола усякі труднощі. З кінцем 1936 р. молочарська кооперація сподіється мати вже 1/4-міліоновий інвестиційний капітал.

РЕЗОЛЮЦІЇ МІЖНАРОДНЬОГО КООПЕРАТИВНОГО СОЮЗУ.

Центральна Управа Міжнародного Кооперативного Союзу, що обєднує кооперацію 40 країн і заступає 100 міліонів членів, ухвалила дві важливі резолюції. Перша резолюція відноситься до положення кооперації в Німеччині. У цій резолюції Союз з великим жалем стверджує неприхильне відношення теперішнього уряду до кооперації у Німеччині, а навіть загрозу для її істнування. Центральна Управа Міжнар. Кооп. Союзу висказує надію, що уряд Німеччини, поки ще не пізно, наново перегляне свою тактику дотично цього руху, що прямує до справедливої соціяльної реформи та господарської справедливости. Далі думає М. К. Союз, що уряд німецької держави зрозуміє, що булоб корисно для німецького народу привернути назад німецьким кооператорам свободу розвитку їхньої організації у рямцях, ясно окреслених їхніми соціяльними й господарськими цілями. Друга резолюція Союзу вияснює відношення кооперації до війни. У ній Міжнародній Кооперативний Союз стверджує, що засадничою умовиною правдивого поступу цивілізації є мир, опертий на взаїмнім довірю і пошанівку народів. Оборона цього ідеалу є одною з головних цілей кооперативної системи. Тому Союз взиває обєднані організації прийти з поміччю Лізі Народів цілим своїм впливом і піддержати теперішні її зусилля вдержати загальний мир.

ЯЙЦЯ З ПОЛЬЩІ НАЙДЕШЕВШІ.

У „Вядомосьцях Рольнічих" подає інсп. Маріян Білик такі цікаві дані: Дня 22 вересня 1933 р. писав польський делегат з Льондону до Варшави так: „Під цю хвилину на англійськім ринку не має гіршої опінії ніякий продукт з ніякого краю, як яйця, експортовані з Польщі. Наслідком того, що торговля й експорт польських яєць є в руках одної зорганізованої і солідарної групи як на польському терені, так переважно на тутешніх ринках, — делегатура може лиш частинно виловити такі випадки надужиття довіря купців та переступлення приписів, на котрі можна мати докази".

Але це було в 1933 році, отже перед 2 роками. Нині видно вже деяку поправу (у великій мірі головно завдяки українській кооперації. — В. Л.), але далеко ще до того, щоб можна спокійно заложити руки. Яка є опінія тепер, найкраще вказує ціна. Отже і нині платять в Англії за яйця з Польщі гірше, як з якого іншого краю. Навіть китайські яйця та полуднево африканські й австралійські є без порівнання вище нотовані. І так за 1 велику скриню яєць (1440 штук) сорта 53/54 кґ., однаково чистих, свіжих і дбайливо опакованих нотовано урядово дня 21. X. ц. р. за яйця:

	зол.:	від польських більше на зол.:
1) арґентинські . . .	157.00	19.50
2) австралійські . . .	195.—	58.50
3) китайські	148.20	11.70
4) данські	218.40	81.90
5) бразилійські . . .	144.30	7.80
6) фінські	171.60	35.10
7) голяндські	198.90	62.40
8) ірляндські	249.60	113.10
9) пол. Африка	195.—	58.50
10) уруґвайські	148.20	11.70
11) англійські	249.60	113.10
12) румунські	136.50	—
13) польські	136.50	—

В. Л

Розправа за вбивство міністра Перацького.

ШЕСТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

У понеділок почалась розправа в год. 10.50 передполуднем. На лаві підсудних сидить Евген Качмарський. Предсідник запитав на вступі підсудного, чи признається, що від 1933 р. до 27. вересня 1934 р. належав до ОУН. з метою відорвати від Польщі полудневосхідні воєвідства.

Зізнання підс. Качмарського

Підс Качмарський відповідає на питання предсідника українською мовою. Предсідник пригадує підсудному, що він обовязаний зізнавати по польськи. Тому, що підсудний далі намагається зізнавати українською мовою, а прокуратор ствердив, що Евген Качмарський зізнавав у слідстві по польськи, предсідник постановив, щоби відчитати зізнання цього підсудного, які він склав у слідстві.

Підс. Евген Качмарський складав зізнання у слідстві кількома наворотами у Львові, опісля у Варшаві в часі від 26 вересня 1934 р. до 10 червня 1935. По своїм арештуванні підс. Качмарський зізнав, що до ОУН не належав і нелегальною роботою не займався. Зате був членом Т-ва „Просвіта". В листопаді показали йому у слідстві фотографії Чемеринської, Гнатківської, Мацейка, Барановського, Лебедя і Малюци. Підсудний пізнав тоді тільки Малюцу кажучи, що інших осіб не знає. Згадав, що в 1928 р. засудив його окружний суд у Львові на 5 років вязниці за участь у нападі на пошту. З вязниці вийшов 4 червня 1933 р. і приїхав до Львова, де шукав праці. Дістав її у фабриці цикорії „Луна". Кілька тижнів пізніше його арештували у звязку з маніфестаціями у Бібрці і тоді сидів 5 тижнів в арешті. Запевняє, що в тому часі до ОУН не належав.

ПІДГАЙНИЙ ВЕРБУЄ ДО ОУН.

Шойно у квітні 1934 р. стрінувся з Богданом Підгайним, який намовив його вступити до ОУН. З початком травня 1934 р. Підгайний явився у Качмарського і казав йому наладнати організаційний контакт з одним членом ОУН. Коли Качмарський стрінувся з тим членом в означенім місці, цей представився підсудному як Гриць Мацейко, друкар. Два тижні пізніше Качмарський стрінувся вдруге з Мацейком і говорив з ним про ОУН та її діяльність. Далі Качмарський зізнав, що день перед цією стрічою, а було це з кінцем травня або з початком червня, був у нього Підгайний і доручив йому, щоби чергового дня прислав Мацейка на означене місце. При другій стрічі з Мацейком підс. Качмарський переказав йому доручення Підгайного. Додав, що не знає з ким Мацейко мав стрінутися. Підгайного вже більше не видів, бо його арештували.

Мацейка стрінув два тижні по вбивстві мін. Перацького. Мацейко заявив тоді, що вертається з подорожі. Звірився, що брав участь у вбивстві мін. Перацького. З ним був у Варшаві ще один мужчина, з яким він мав стрінутися по вбивстві Перацького у Варшаві. Не стрінувшись в означенім місці виїхав з Варшави ще того самого дня по вбивстві. Мацейко ближчих подробиць не подав.

ПОВОРОТ МАЦЕЙКА ДО ЛЬВОВА.

Далі Качмарський зізнав, що на другий або третій день зайшов до нього один мужчина, якого не знав, з дорученням, щоби спрямував того, який приїхав з Варшави, на організаційну стрічу до „Дністра". На стрічу прийшов сам Качмарський, бо не знав адреси Мацейка і не міг його там спрямувати. На стрічі застав мужчину, як виявилось опісля, Івана Малюцу. Качмарський побачив Мацейка щойно по двох тижнях. Тоді Мацейко заявив, що скривався на селі. Тоді підсудний дав йому 15 зол., два дні пізніше допоміг йому найти нічліг у чит. „Просвіти" на Богданівці. Що сталося опісля з Мацейком не знає.

Далі Качмарський додає, що в ОУН нічим не займався. Думає, що Підгайний і Мацейко належали до т. зв. боевого реферату. Вияснив, що револьвер „Гішпан" кал. 7.65 з магазинком і 4 набоями, який знайшла поліція підчас ревізії, є його власністю. Цей револьвер дістав від Підгайного, який дав його до направи з 7 набоями.

Щож торкається його розмови з Мацейком підс. Качмарський пізніше додав, що розмовляючи з ним по повороті з Варшави мав вражіння, що Мацейко вбивством мін. Перацького хотів регабілітуватися за те, що допоміг поліції зловити Мицика, вбивника Бережницького. Мацейко не давав йому переховувати ніякої зброї ні перед виїздом до Варшави ні по повороті з Варшави. В дальших зізнаннях заявив, що Бандеру мабуть пізнав, але не знав, що він так називається. Його стрінув на Високім Замку. Не виключене, що міг приобіцяти Підгайному допомогу при закупні зброї. Опісля зізнав, що дійсно купив для нього револьвер марки Ф. Н. Купно вважав приватною справою і тому не згадував про неї. Прізвища продавця револьвера не хотів подати.

КАЧМАРСЬКИЙ ПОЛАДНУЄ СПРАВУ АТАМАНЧУКА І ВЕРБИЦЬКОГО.

В дальших зізнаннях Качмарський потвердив, що до ОУН вступив у 1934 р. Пізніше подрібно оповідає, як полагоджував на терені ОУН справу, яку доручили йому у вязниці Атаманчук і Вербицький, що відбувають кару за вбивство кур. Собінського. Згадані вязні жалілись перед Качмарським, що справжніми вбивниками Собінського є Підгайний і Шухевич. Вони просили Качмарського, щоб він, коли вийде з вязниці, спричинив ревізію процесу. Поладнуючи цю справу у Львові підс. Качмарський мав звязок з Підгайним, Онишкевичом та двічі з одним чоловіком, з яким зустрічався на Високім Замку.

Коли виконав доручення цього чоловіка у справі Атаманчука і Вербицького підсудний не мав ніяких організаційних звязків аж до квітня 1934. Запитаний предсідником, хто був тим чоловіком, підсудний твердить, що його назвища не знає. Коли Підгайний зізнав, що це був Степан Бандера, то так напевно є. Пізніше Качмарський зізнає, як у квітні 1934 навязав контакт з Підгайним і погодився працювати в ОУН. Подрібно описує, як Підгайний сконтактував його з Мацейком та потверджує свої зізнання з 16. і 17. листопада щодо зустрічі Мацейка з Підгайним. Далі заперечує, бультоби Мацейко говорив йому, що брав участь в убивстві мін. Перацького. Сконтактувати Мацейка з Малюцою поміг Качмарському, що не знав Малюци, підс. Мигаль. Після повороту Мацейка зі села Мигаль знову поміг Мацейкові зустрінутись з Малюцою. На цю зустріч прийшов теж Качмарський, що приніс Мацейкові плащ, який Мацейко залишив, коли ночував у домівці „Просвіти". Остання зустріч була у другій половині липня, від тоді підсудний з Мацейком не бачився.

ЯК КАЧМАРСЬКИЙ ПРИКАЗАВ МАЦЕЙКОВІ ВБИТИ БАЧИНСЬКОГО.

Переслухуваний 3. січня 1935. Качмарський зізнав, що під кінець квітня 1934 зголосилась до нього якась жінка. Можливо, що це була Марія Косівна, або Зарицька. За посередництвом тієї жінки наладнав звязок з організацією, що доручила йому зайнятись замахом на одного студента, про якого переконались, що служив поліції. У тому замаху мав брати участь Гриць Мацейко і двох мужчин, що їх привела ця жінка та яких підсудний зовсім не знав і не знає. З цих трьох людей Качмарський мав призначити одного, щоб убив цього студента. *Призначив Гриця Мацейка.* Підсудний зізнає, в який спосіб проектував перевести замах і вияснює, чому замах тоді не вдався. В тиждень пізніше довідався, що цього студента, що називався Бачинський, убили.

У слідуючих зізнаннях підс. Качмарський признався, що у Велику Суботу 1934. р. брав участь у нападі зі штилетами на Бачинського разом з Іваном Ярошем. Виконати цей замах доручив йому Підгайний.

Предсідник зарядив півгодинну перерву, після якої далі відчитуватимуть зізнання підс. Качмарського.

МАЦЕЙКО ШУКАЄ ЗВЯЗКУ З ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

Після павзи в год. 14. відчитувано дальші зізнання Качмарського. Підсудний подрібно описав як мали виконати замах на Коссобудзького. Замах мали виконати ті самі люди з його боївки. Проби замаху кілька разів не повелися. Пізніше замах став неактуальний, бо арештували Підгайного.

Зброю до вбивства дістали від Мигаля. Давніше про Мигаля не говорив, бо не хотів його замішувати у справу.

Зізнаючи 5. січня 1935. р. у справі плянованого замаху на дир. Бабія, Качмарський заперечує, що, не звяжаючи на зізнання Мигаля, не дістав від нього приказу вбити Бабія. Та переводив позвідки біля мешкання Бабія. Пізніше признався, що дістав приказ убити й оповідав, як мали виконати замах. Цього замаху не виконав, бо не було відповідних умовин. Про вбивство Бабія дізнався з газет, хто займався організацією вбивства не знає. У пізніших зізнаннях твердить, що не знав про плянований замах на Коссобудзького біля вязниці.

Переслухуваний 10. червня 1935. Качмарський зазначив, що потверджує свої зізнання, які зложив у Львові. Щодо вбивства мін. Перацького вияснив, що яких два тижні після вбивства прийшов до нього Королишин і сказав, що в нього був *Гриць Мацейко, який хоче з ним бачитися.* З Мацейком бачився слідуючого дня. *Мацейко просив його тоді, щоб сконтактував його з кимсь із організації. Звязок з Малюцою влекшив Мацейкові Мигаль.* Пізніше заявив, що не питався Мацейка ані він сам йому не говорив за чим був у Варшаві та з ким зустрічався. Бандера підсудний не знає.

„ЗОБАЧЕН".

Після відчитання всіх зізнань підс. Качмарського адв. Горбовий просить, щоб йому дозволили поставити запити підсудному. Предсідник питає підсудного, чи буде відповідати по польськи. Підсудний відповідає по польськи: „*зобачен*". Адв. Горбовий просить, щоб не зважаючи на те, яку тактику оборони застосував підсудний, дозволено йому ставити запити. Предсідник заявляє, що коли підсудний не запевнить суду, що відповідатиме по польськи не дозволить на питання. Адв. Горбовий просить про рішення повного суду. На другий запит предсідника, чи відповідатиме по польськи, підсудний знову відповідає „зобачен".

Предсідник заряджує 10-хвилинну павзу.

Зізнання підс. Зарицької.

По перерві ввели підс. Катрусю Зарицьку. На питання предсідника, чи признається до приналежности до ОУН у часі від 1933 р. до 8. листопада 1934 р. підсудна починає говорити по українськи. Предсідник пригадує їй, щоби зізнавала по польськи, бо інакше вважатиме, що відмовляє зізнань. Прокуратор стверджує, що підсудна зізнавала у слідстві по польськи, а предсідник устійнює, що підсудна була студенткою львівської політехніки.

Підсудна далі намагається говорити по українськи і предсідник постановляє відчитати зізнання підс. Зарицької, які вона склала у слідстві.

СПІЛЬНА ПРОГУЛЬКА.

Підс. Зарицька зізнала, що до ОУН не належала, Мацейка і Малюци не знає та заперечила, бультоби підс. Ярослав Рак відвідав її в Ямнім. Пізніше признала, що підс. Рак був у неї і з ним ходила на прогульку в гори. Коли їй показали фотографію Лебедя заявила, що його не знає. Прізвища Мацейка не знала, бо підчас побуту в Ямнім літом 1934 р. представився їй як Богдан. На прогульку вибралася зі Свенціцькою, Раком, в якій взяв теж участь і Мацейко. Він відлучився уже від них у Ворохті. Признає теж, що з кінцем липня 1934 р. були у пенсіонаті батьків підсудної Анна Чемеринська та Іван Малюца.

Спершу запевняла, що не пригадує собі, чи знала теж Якова Бачинського. Опісля признала, що з Р. Ськовим на приказ Мигаля і Коласа, що з Р. Ськовим на приказ Мигаля і Колосівної привели Бачинського на вул. Калецьку у Львові. Здогадувалася, що Бачинському хочуть заподіяти щось злого.

При переслуханні 17. грудня 1934 р. у Львові заявила, що не признається до вини і зізнала, що Ярослава Рака знає добре, також Малюцу і Чемеринську. З кінцем липня 1934 р. прийшли до пансіонату у батьків в Ямнім Малюца і Чемеринська. З ними говорила про прогульку на Говерлю. 31 липня поїхала до Косова, де відвідала Гнатківську і 3. серпня вернулася до Ямного. 4. серпня прибув до їх пансіонату Гриць Мацейко, якого знала з виджения. Представився як Богдан і заявив, що ходить на ріжні прогульки та питав, чи не пішла би на таку прогульку найближчої неділі. Цього дня на стації стрінула Ярослава Рака який приїхав зі

Львова, і пішов з усіми до пансіонату, де всі вони переночували. Вранці в год. 5,20 поїхали до Ворохти, звідтіля пішли до Вороненки, а звідси до Татарського просмику.

Біля 11. год. рано дійшли до тріянгуляційного знаку. Підсудна і Свенціцька затрималися, а Рак і Мацейко пішли далі. Коло год. 4. вернувся Рак і заявив, що Мацейко залишився. Тоді Рак не говорив, наче би зза кордону вибіг якийсь мужчина і крикнув гальо, а Мацейко запримітивши його, перейшов кордон і пішов разом з ним.

Свенціцька і Зарицька вернулись до Ямного, Рак відїхав до Львова. У серпні вернулась Зарицька до Львова. У вересні Рак розмовляв з підсудною і тоді згадав їй, що Богдан йому не подобається та просив її, щоби про нього не говорила. Додав, що краще було би, щоби Богдан „згубився" у хвилині, коли висідали з поїзду у Ворохті.

Далі підсудна зізнала, що Бандеру пізнала у спортовім клюбі. Ґімназію скінчила в 1932. р., до Пласту належала аж до його ліквідації, себто до 1930. р. У 1932. р. записалася на політехніку. З працею в ОУН стрінулася зимою 1933-34 р. Косівна втягнула підсудну до розвідки боєвого реферату. Вказівки діставала від Мигаля і Косівної. На приказ організації стежила за ком. Коссобудзьким. Докладно не знала, чому слідкує, думала, що прийдеться викрасти когось з Бриґідок. Стрічаючись з Косівною, бачилася теж зі Свенціцькою, а Мигаля бачила у Сенькова. Як стежила за Коссобудзьким підчас перегонів, бачила Підгайного, Мигаля і Качмарського. За Коссобудзьким стежила до половини червня. Бандеру знає, але не вдержувала з ним організаційних звязків. Раз питався тільки її, чи бачила того дня Коссобудзького.

Щож торкається замаху на друкарню Яськова підсудна зізнає, що на приказ Мигаля була там раз і допитувалася, чи там є редакція „Праці". Хто підложив бомбу у друкарні не знає.

7. червня ц. р. зізнавала, що невідомо їй було, що ОУН плянувала замах на Коссобудзького і щойно в слідстві зорієнтувалася, що вона стежила за Коссобудзьким у звязку з плянованим атентатом на нього. Далі заявила, що Малюца, який був в Ямнім 30. або 31. липня 1934. р. і довідався, що підсудна їде до Косова, просив її, щоби поздоровила Дарію Гнатківську та сказала їй, щоби „не засиджувалася вдома". Це доручення Малюци виконала у перших днях серпня у четвер. На прогульку з Раком, Свенціцькою і „Богданом" пішла три дні пізніше, себто в неділю.

Коли відчитали зізнання підс. Зарицької, її оборонець д-р **О. Павенцький** вносить, щоб відчитати примітку під одним із протоколів зізнань підсудної, що вона зізнавала по українськи. Прокуратор Зеленський стверджує, що примітка є тільки під одним протоколом. Підсудна переслухувана у Варшаві зізнавала в польській мові. Предсідник стверджує, що така примітка є та що її відчитано, заряджує 10-хвилинну перерву. Тоді вивели зі салі підс. Зарицьку та ввели підс. **Ярослава Рака.**

Зізнання підс. Рака.

Тому, що підс. Ярослав Рак відповідає по українськи, його зізнання відчитують. Предсідник стверджує, що Ярослав Рак є маґістром прав, адвокатським аплікантом і знає польську мову.

Підс. Рак переслуханий 26. вересня зізнає, що його батько є окружним суддею у Львові.

ПРИЗД ДО ЯМНОГО І ПРОГУЛЬКА.

Далі підс. Рак заявляє, що між 15. липня і 15. серпня був у Ямнім, щоб відвідати Зарицьку. Оповідає про спільну прогульку до Ворохти, пізніше на гору Кукул. Ця прогулька була 5. або 12. серпня. Признає, що в тій прогульці товаришив їм якийсь мужчина, що прилучився до них у Ямнім, але у Ворохті він пропав. Рак стверджує, що Малюца не давав йому ніяких доручень, щоб вибрався до Ямного і там контактувався з Зарицькою. Ніякого Мацейка не знає. Коли йому показали фотографію Мацейка, заявив, що цього мужчину бачить уперше в житті.

Переслуханий у листопаді зізнав, що не пригадує собі, щоб знав Адама Горницького. Далі заявляє, що зізнання Горницького неправдиві, бо до ОУН не належить і Горницькому ніяких директив щодо нелеґальної літератури не давав, ані не влекшував йому звязку з членами ОУН.

Переслуханий 17 грудня Рак не признався до приналежности до ОУН, до зорганізування на її доручення втечі Гриця Мацейка.

4. червня поїхав до Ямного відвідати Зарицьку. Ненадійно на стації зустрів Катрусю Зарицьку, Віру Свенціцьку і якогось невідомого мужчину. Ночував у пансіонаті Зарицьких на стриху разом із тим мужчиною. Рішили зорганізувати прогульку в гори.

В неділю поїхали залізницею до Ворохти. На прохання цього невідомого мужчини пішли у напрямі Татарського Просмику. Цей мужчина вияснив, що хоче туди йти, бо має брата у Чехословаччині і з ним має стрінутись на чеськöму кордоні. Коли підійшли до одного з верхів Татарського Просмику цей мужчина просив, щоби дівчата залишились. Так і сталось, а він з Раком пішли далі.

До 11-ої год. цей мужчина нікого не стрінув. Коли вже вертались до Зарицької з ліса вийшов якийсь мужчина, який кликнув до товариша Рака. Опісля оба вони перейшли чеський кордон. Рак ждав дві години на поворот свого товариша, але не діждавшись його, вернувся до дівчат. З Вороненки відїхав просто до Львова.

Зі Зарицькою стрінувся у Львові коло 15. серпня і з нею не розмовляв на тему цієї прогульки. Далі зізнає, що цьому незнайомому віддав свою мапу. Зізнав, що знає Івана Малюцу ще з „Пласту". Опісля з фотографій пізнав Малюцу та інших. Коли показали йому фотографію Мацейка відповів, що особисто його не знає. Додав, що він мало схожий до того, з яким 5 серпня був на прогульці і який перейшов кордон.

Після відчитання зізнань підс. Рака предсідник ствердив, що всіх підсудних переслухали. Ствердив, що підсудним не треба тепер перешкоджувати, коли будуть між собою порозумівatися і тому змінив свою постанову, щоби між кожним підсудним сиділи поліцаї.

Опісля відложив розправу до вівтірка до 10 год. рано.

*

ВРАЖІННЯ НАШОГО КОРЕСПОНДЕНТА
(Телефоном від нашого кореспондента).

Всупереч поголоскам, неначе останні підсудні під впливом заломання Мигаля будуть зізнавати також по польськи, всі троє підсудних, переслуханих сьогодні, відмовилось відповідати у польській мові. В той спосіб Мигаль був єдиним, що зломив фронт у мовній справі. Зате втримується поголоска, що один із переслуханих уже раніш підсудних у дальшому ході процесу, покликуючися на Мигаля, промовить по польськи.

Цікавою була заява Ярослава Рака, по якій пізнати було відразу правника: „Я не знаю закону, який примушував би мене зізнавати по польськи".

Зарицька обмежилась до заяви складеної по українськи, що до участи в ОУН, ані до закинених їй проступків не почувається.

Взагалі ситуація Зарицької дуже покращала, бо Мигаль, який не щадив напр. Бандери ані Малюци і цілої ОУН, а передусім не щадив себе і тим підкреслював враження правдивости своїх зізнань, в останній частині своїх зізнань найбільше відтяжив Зарицьку.

Коли предсідник наприкінці нинішньої розправи ствердив, що „всі обвинувачені склали свої зізнання", то це досить дивно звучало для слухачів, які бачили на салі розправи німих постатей і тільки одного балакучого.

Наслідком розпорядження предсідника трибуналу, від вівтірка всі підсудні сидітимуть уже непередідені поліціянтами.

Сьогодні вранці явилось 48 свідків із 58, які дістали завізвання. Все це люди з Варшави, які будуть у вівторок описувати подробиці атентату і погоні.

Зі Львова прийшла звістка, що один з найцікавіших львівських свідків д-р Степан Шухевич упав жертвою нещасливого випадку, бо його покусала скажена собака. Тому невідомо, чи той свідок прийде.

Зїзд воєводів у Варшаві.

ВАРШАВА, 25. 11. ПАТ. Під проводом мін. Рачкевича розпочав нині у міністерстві внутрішніх справ свої наради одноденний зїзд воєводів. Цей зїзд має розглянути актуальні питання державної політики в господарській, адміністраційній і самоврядній ділянці. На зїзд прийшли премієр Косцялковський і міністер скарбу Квятковський.

Схвилювання у Китаю.

Приїзд японського диктатора до Пекіну.

ПЕКІН, 25. 11. ПАТ. Ген. Доіґара вернувся тут сьогодні з Тієнтсіну. Його приїзд викликав схвилювання в офіціяльних китайських колах та серед освічених верств. Райтер довідується, що Доіґара наділений тепер більшою владою ніж підчас попереднього побуту. Японські війська сконцентровані тепер у Шавголюні.

З НОВИХ КНИЖОК.

Староеврейська поезія по нашому.

„Пісня Пісень", українською мовою звіршував **Богдан Кравців.** Львів, 1935. ст. 48. Накладом Ольги Микитки-Стечишин.

Архитвори поезії з деяких мов, далеких від рідної, взагалі не можна перекладати, тільки переспівувати. Нема сумніву, що до таких належить „Пісня Пісень", яку приписують Соломонові. Староеврейська поезія користувалась поняттям гармонії, якої не можемо передати нашими мовними засобами; якби і попробували ми наслідувати мельодію, як це робимо напр. із грецькими та латинськими клясиками при помочі наголосів і цезур то враження було би щонайменше сумнівне. Метафори звязані із своєрідним відчуванням деяких реальних предметів та асоціяціями, які повстають у нас під впливом деяких ідей. псенять; напр. у французькій мові „моє ти вовченятко" — це щось таке, як у нас „мій котику", а „кітка" зовсім непоетичний комплімент.

Б. Кравців переспівав „Пісню Пісень" чистою гарною мовою і вибрав для кожної пісні іншу форму, щоб оминути одноманітности. Маючи перед собою архаїзми пробував він заступити їх архаїзмами нашої мови і найшов їх у нашій народній поезії. Мабуть тому, що наша народня поезія вживає напереміну рим, асонанц, а то й зовсім неримованих строф, вибрав він такий принцип для свого переспіву.

Вся оцінка такої поетичної спроби залежить від погляду, яку дорогу найкраще було вибрати. Наша народня словесність має великий запас поетичних образів і форм, — усе питання тільки в тому, чи її засоби наближують нас до того типу поезії, „Пісня Пісень". Простота „Пісні Пісень" черґується з деякою пишнотою, що межує з рафінованим добором прикрас. Кравців добирав їх із застановою і мабуть не без надуми дав перевагу неримованим строфам. Чому одні римовані, другі — ні — про це рішав сам перекладач може лякаючись надто частих рим, на які треба було би витратити за багато зусилля, щоб вони були нові, а не відбігали надто далеко від тексту.

Ось зразок переспіву на лад народньої пісні дарма, що рими тут свідомо модернізовані:

Гей, яка ж ти, яка гарна і вродлива, пишна любко,
Твої очі під серпанком — погляд ніжної голубки,
і волосся, буйні коси в тебе, мила, наче стадо
кіз отара, що зіходить з верховини Галааду.
Твої зуби, красна любко,ніби вівці, що виходять
всі остриженї, по парі, із купання в ясних водах,
і при кожній з них двійнята, їх ягняток білих двоє,
недорідної ж не має поміж ними ніодної

Що зробити з порівнанням волосся та кіз до — отари кіз, або зубів до остриженних овець? Мало хто з нас зможе уявити собі красу такої дівчини; її принади радше зменшаться в наших очах від таких компліментів, ніж зростуть. Замінити такі епітети або перетворити їх у новий образ, треба би з огляду на намірений ефект, — залишити з думкою про оригінал.

При перекладах давніх зразків поезії сучасний поет має нелегкий вибір форми, зваживши, що сьогодні дуже сильно зарисована тенденція „примітивізувати". „Примітивізація" стосована сучасними поетами дуже рідко йде в парі з клясичною ясністю; вони залюбки використовують „дитячо-наївний" погляд на світ, щоб накопичувати образи так, як предмети у льомбарді, де срібна ложечка лежить поруч японської ґравюри.

Великою прикметою переспіву Кравцева є ясність вислову, намагання прозорої простоти. Такі переспіви можуть стати зразком, як треба підходити до такої праці, не забуваючи ні за чистоту мови, ні за наголоси ні віршобудову.

м. р.

Ширіть наш часопис!

Справа православної церкви у Львові.

Православну церкву при вул. Францішканській у Львові вибудував, як відомо, перед війною православний релігійний фонд на Буковині. Юрисдикцію виконував черновецький митрополит. Після розпаду Австрії польська влада передала цю церкву з приходством делегатам буковинського православного релігійного фонду. Опісля в дорозі законодавства румунської держави буковинський релігійний фонд перейшов під владу черновецького митрополита. А що тимчасом настала зміна в цій справі і церкву заняв варшавський православний митрополит, черновецький митрополит виступив проти варшавського митрополита перед львівським судом з процесом, домагаючись віддачі церкви з приходством, бо право власности є заінтабульоване на буковинський релігійний фонд. Процес тягнувся кілька літ, переходив ріжні фази і наслідком рішення найвищого суду у Варшаві знайшовся знову в першій інстанції.

Як повідомляє агенція „Всхуд", 23. ц. м. відбулася в окружному суді у Львові розправа, на якій суддя видав присуд, що признається право власности польської держави до православної церкви у Львові, а православний релігійний фонд на Буковині має віддати церкву в посідання польського державного скарбу до 14 днів під загрозою екзекуції.

EXEMPLA TRAHUNT!

Спроба насильного захоплення греко-кат. парохіяльної церкви у Старому Збаражі місцевими римо-католиками.

Тернопіль, 24. листопада 1935 р.

Не забули ми ще відомих подій у Гнилицях Великих і Новому Селі, збараського повіту, з кінця травня м. р., з часу канонічної візитації новоселецького деканату, львівським епископом-помічником о. д-ром Іваном Бучком, яку він через ті події мусів перервати. Було у цій справі адміністраційно-військове слідство, приїздила на місце окрема міністеріяльна і військова комісія з Варшави для переведення слідства проти вояків і старшин КОП-у з Гнилиць Великих і духовна комісія з греко-кат. Митрополичого Ординаріяту у Львові. Які були висліди цієї комісії, мені невідомо. Безпосередньо після подій був я як посол округи, на місці в Гнилицях Великих і в Новому Селі, бачив побитих, з ними говорив, списав зізнання їх та свідків і зібраний на місці обширний матеріял передав до вжитку Ексцеленції Митрополитові Шептицькому. Знаю теж, що староство у Збаражі, поліція і суди тягнули до відповідальности побитих людей. Враження цього по селах Збаражчини було серед наших людей дуже велике. Від коментарів мусимо стриматись.

У свіжій ще теж памяті недавні події у недалекому від Збаража Вижгородку, кремянецького повіту на Волині, де польські кольоністи й осадники відобрали місцевим православним їх церкву. Відбилися вони широким відгомоном не тільки серед українського православного населення на Волині, але не менше і серед українського греко-католицького населення у сусідній Збаражчині. Можна догадатися, яке сильне враження викликали вони у душах нашого населення, про що з цензурних оглядів теж годі писати.

Щось подібне, як у Вишгородку, трапилося в четвер 21. листопада ц. р. у храмовий день св. архистратига Михайла у селі Старий Збараж, збараського повіту, тернопільського воєвідства, з тією тільки ріжницею, що напасниками були місцеві селяни і селянки римо-кат. обряду, що тут ішло про окупацію місцевої греко-кат. церкви та що ця окупація напасникам не вдалася. Треба тут лише зазначити, що психольогічне підложа, зміст і тенденція подій у Старому Збаражі нагадують у багато дечому події у Вижгородку. Врештою нема навіть сумніву, що ініціятори і виконавці подій у Старому Збаражі з польських часописів і з оповідання — неодин з них нераз буває на ярмарку у близькому Вижгородку — знали про те, що сталося недавно з православною церквою у Вижгородку і цей приклад штовхнув їх до цього, про що тепер розкажу.

Три кільометри від Збаража при шляху Збараж-Тернопіль лежить невелике село Старий Збараж. Є там віддавна греко-кат. мурована парохіяльна церква. Збудована в 1818 р. на місці старої виключно коштом місцевих греко-католицьких парохіян і їх коштом розширена та відновлена в 1898 р., коли парохом був о. Северин Чайковецький. Місцеві римо-кат. селяни, як записано про це для вічної памяти у грамоті, не тільки не причинилися нічим до розширення і відновлення церкви, але вже тоді в 1898 р. поставилися до цілої справи вороже. Римо-католики ніколи теж там не відбували свого богослуження. У грунтових книгах катастральної громади Старий Збараж у городському суді в Збаражі як власничка є заінтабульована греко-кат. пар. церква під покровом св. архистратига Михайла й окремо на греко-кат. парохію у Старому Збаражі дотація (40 моргів поля). До цієї парохії належить ще сусіднє село Залуже та там нема окремої дотації для пароха. Усіх вірних греко-кат. обряду є у Старому Збаражі коло 160 душ, у Залужу коло 600 (село з великою перевагою греко-католиків). У Старому Збаражі є коло 600 душ римо-католиків селян, що всі вживають між собою як розговірної виключно української мови, а багато з них по польськи взагалі не вміє говорити. В селі нема римо-кат. костела і місцеві римо-католики належать до римо-кат. парохії у Збаражі, якою завідують оо. Бернардини. Римо-католики зі Старого Збаража, де є грунтова дотація для збараських Бернардинів, робили свого часу заходи, щоб вилучити їх в окрему парохію, але безуспішно, бо цьому противилися оо. Бернардини. Ходять до костела у Збаражі й оминають місцеву церкву.

21. ц. м. було храмове свято (празник) у Старому Збаражі. Місцевий парох о. Ярослав Богатюк, що є там щойно від квітня ц. р., запросив сусідніх священиків до помочі. Приїхали: о. Степан Вонс, парох з Ігровиці й о. Григорій Алиськевич, парох зі Стегниковець, тернопільського повіту та о. Евген Мацелюх, парох з Черниховець, збараського повіту. Мала бути соборна Служба Божа, яку мав відправити о. Алиськевич з дияконами о. Мацелюхом та о. Богатюком. Рано відправив о. Богатюк утреню, та по відчитанні утренної евангелії коло 9. год. впала до церкви зорганізована юрба місцевих римо-католиків під проводом місцевих стшельців, якими командували Фрида (комендант „Стшельца") і Канас. Між юрбою були і жінки римо-католички. Деякі з юрби принесли зі собою до церкви кошики з харчами, бо мали намір залишитись у церкві довше (40 днів), щоб узяти її у своє виключне посідання і перемінити церкву на костел, якого у себе власним коштом будувати не хотять. На підставі виробленого день раніше пляну до церкви мали не допускати нікого з греко-католиків, навіть пароха, і що якийсь час мали змінятися, а ті, що були поза церквою, мали їм доставляти харчів.

Коли юрба римо-католиків насильно вдерлася до церкви, не зважаючи на відправу, почала викрикувати, а відтак зачала співати „Боже цось Польскен" і потім „Еще Польска не зґінела", щоби співом заглушити відправу та її припинити. Не помогли нічого просьби о. Богатюка і місцевих греко-католиків, щоби у церкві поводились спокійно, або щоб вийшли з церкви. На зазив і просьби відповіла юрба новим співом „Еще Польска не зґінела". До церкви почали вдиратися знадвору щораз-то нові римо-католики. Становище священиків у церкві ставало критичне. Через бешкет римо-католиків перервано богослуження і сповідь вірних і священики вийшли з церкви захристією.

Заносилося на велику, може і кроваву розправу в церкві, бо рознеслася вістка, що на поміч старо-збараським греко-католикам мають прийти цілі сотки людей зі сусідніх сіл (зі самих Черниховець понад триста молодих селян) і силою викинути напасників із церкви. Стали дзвонити на трівогу. Грозило кровопролиттям з огляду на знеславлення церкви у храмове свято. Щоб до цього не допустити, о. Богатюк виїхав негайно до староства у Збаражі з домаганням інтервенції влади, щоб не допустити до дальших скандалів і щоб усунути з церкви напасників. Староста п. Ріпе припоручив начальникові безпеки зі староства і командантові постерунку поліції у Збаражі негайно виїхати на місце та завести там лад. Вони дійсно негайно виїхали, а з ними разом і один з оо. Бернардинів зі Збаража. Рівночасно телефоновано зі староства про поліційну асистенцію на постерунок до Черниховець, куди належить Старий Збараж і небавком явилось коло церкви шістьох постерункових.

Начальник безпеки, комендант постерунку й о. Бернардин зі Збаража по приїзді ввійшли до церкви; постерункові залишились на цвинтарі перед церковними дверми. Урядові особи візвали юрбу, щоб була спокійна і вийшла з церкви, на що юрба відповіла співом „Еще Польска не зґінела" і у відповіди на кожний зазив співала далі. Очевидно, не було й мови про те, щоб відправити співану соборну Службу Божу і відбувати сповідь. Те все з причини безнастанних криків і авантур відпало, тільки в год. 12 впол. о. Алиськевич відчитав тиху Службу Божу, яку напасники теж переривали диким співом. Відпала і проповідь, що мав її виголосити о. Вонс.

Зближалася година 4. попол. Напасники із церкви не відступали. Западав вечір і ситуація ставала ще критичніша. Парох о. Богатюк візвав ще раз напасників, щоб покинули церкву, а тоді дехто з них виліз на лавки і вхопив за хоругви, щоб ними виперти священиків і греко-католиків з церкви. Тепер вмішалася у справу поліція і викинула напасників з церкви, яку негайно зачинили. Не було і вечірні.

На цьому ще не кінець. Юрба римо-католиків, виперта поліцією із церкви, станула на цвинтарі перед церковними дверми і під проводом стшельців почала бити греко-католиків, не зважаючи зовсім на присутність поліції. Між іншими побили тоді і наймичку о. Богатюка. Частина юрби римо-католиків кинулась на поблизьке приходство із наміром його здемолювати. Припинила це негайна інтервенція поліції і юрба остаточно розійшлася домів. Поліція розпочала слідство і переслухала кількадесятьох людей. З напасників, яких імена поліції відомі, не арештували нікого. В селі тепер спокій і тільки час до часу появляються поліційні стежі.

Який ужиток зробить поліція з переведених доходжень — це її річ. О. Ярослав Богатюк доніс про все телефонічно Ексцеленції Митрополитові Шептицькому, а крім цього зробив карне донесення проти 39 поіменно вичислених напасників до прокуратури при окружному суді в Тернополі (напасників було багато більше) з докладним описом подій і подаючи свідків, за проступок з арт. 173 карного кодексу (зневага місця, призначеного до виконування релігійних обрядів, за що передбачена в кодексі кара до трьох літ вязниці). Без уваги на прокуратуру має тут голос і староство у Збаражі, яке повинно потягнути напасників у карно-адміністраційній дорозі до відповідальности за проступок з арт. 28 права про проступки, бо напасники криком, галасом і вибриками заворушили в церкві публичний спокій.

Наведені події дуже сумні. Відповідальність за них паде на тих, що польське сільське населення цькують проти українців, проти греко-кат. церкви і нашого духовенства. А таке цькування не відокремлене, але у нас на Поділлі дуже часте. Адже були в 1933 і 1934 р. випадки чинних нападів у скалатському і збараському повіті навіть на епископа о. д-ра Бучка в часі його канонічної візитації. Не рідкі бувають напади і на наші установи й на наших людей, що, очевидно, викликує реакцію і розбурхує національні пристрасти на подільському селі. Свою окрему картину має тут „Стшелец", що часто у наших відносинах грає ролю протиукраїнської аванґарди.

А це у психіці нашого населення робить своє. Польський нарід як колектив має окрему охорону в арт. 152 к. к., де сказано, що хто публично зневажає або висміває польський нарід, або польську державу, підпадає карі вязниці до трьох літ, або карі арешту до трьох літ. Подібної законної охорони, як її мають поляки

у карній санкції арт. 152 карного кодексу, український нарід у Польщі як окремий національний колектив зовсім не має. Це саме ослаблює значно наше становище супроти поляків, яке у життєвій практиці небагато поліпшує теоретично злебільша постійнова арт. 109 польської конституції про права національних меншин.

Як сказано, протиукраїнські вибрики тут на Поділлі не рідке явище. На судову дорогу не кожний хоче йти, та найчастіше не йде і в мініатюрі творяться денеде на селі щось подібне, як було у колишньому руському воєвідстві при кінці 16. і на початку 17. століття з ланцуцьким „дяблом" Стадніцьким і іншими йому подібними, а що так пластично описав Ловінський у своїм „Правем і левем", коли злочин залишався безкарний.

Exempla trahunt — приклади потягають — як бачимо це на наведеному прикладі зі Старого Збаража. Зробили тут своє попри польську бруківку і націоналістичну пресу з краківським червоником на чолі і приклади зі сусідньої Волині та дещо дальшої Холмщини зі заспокоюванням українських православних церков не так „правем", як „левем".

А ще невідомо, кому не все остаточно вийде на здоровля, а кому на шкоду.

Д-р Степан Баран.

Пять большевицьких маршалів.

Центральний виконавчий комітет і рада народніх комісарів рішили надати титул маршала пятьом командантам червоної армії: Ворошилову, Тугачевському, Єгорову, Будьонному й Блюхерові. Большевицька преса широко розписується про цю номінацію. „Правда" підкреслює внутрішню ріжницю між червоною і колишньою царською армією та сучасними арміями західних держав. Большевицька армія складається зі селян і пролетаріяту. Зпоміж пятьох маршалів тільки Тугачевський є аристократом. „Правда" наводить промову Ворошилова, яку він виголосив на конференції робітників-ударників т. зв. стахановців про „першого маршала соціялістичної революції Сталіна". „Правда" заявляє, що дуже можливо, що червону армію втягнуть до якоїсь війни. Тоді большевицька армія знищить ворога з найменшим проливом крови і найменшими втратами. Большевицька преса подає життєписи маршалів і деяких командантів, яких іменували ґенералами та адміралами („командармами і флягменами"). М. Кольцов, К. Радек та інші присвячують цілі статті на тему заслуг нових маршалів, вихованих у вогні домашньої війни під проводом Сталіна. (РО)

Присуди смерти на робітників.

У Ґоркім закінчилась судова розправа проти вбивників Шмирева, стахановця фабрики „Труд". Розправа відбулася перед військовим трибуналом московської округи. За вбивство притягнули до відповідальности двох братів Крачкових. Підсудні заявили, що вбили Шмирева у пяницькій бійці. Прокуратор доказував, що плян убивства Шмирева вбивники заздалегідь устійнили. Тому прокуратор домагався кари смерти для обох підсудних, як ворогів совітської влади, які з розмислом виконали „акт клясової пімсти". Трибунал засудив обох підсудних на кару смерти.

З організаційного руху.

Політичне віче в Устриках Долішніх.

Дня 13. XI. ц. р. відбулося в Устриках Долішніх політичне віче УНДО. Учасників було коло 150 осіб, запрошених з цілого району Устрик. Віче відкрив адвокат м-р *М. Береска*, витаючи делеґата Центрального Комітету посла д-ра Витвицького і зібраних на віче. Рівночасно в коротких словах згадав про самуправні вибори та вибори до сойму й сенату. Вони випали у Ліщині, отже й Устриччині, зле а причиною цього був у значній мірі брак організації і підготови до виборів та загальна апатія громадян. Щоб той сумний стан змінити, вказав на конечну потребу перевести на терені повіту організацію УНДО. Після цього запропонував до президії: о. Івана Сокола з Устрик, селянина М. Мигенецького з Бандрова і сел. Мирона Войтовича з Чорної та на секретаря д-ра Зенона Присташа з Устрик.

Після того *д-р Зенон Присташ* виголосив реферат про Українське Національно-Демократичне Обєднання і його ролю в житті українського народу. Обговоривши програму УНДО, вказав на потребу поширення національної свідомости й організації УНДО на терені ліського повіту. Потім посол д-р *Ст. Витвицький* пояснив політичну тактику УНДО й Української Парляментарної Репрезентації та представив стан української справи під теперішню пору.

По рефератах вічевики приняли такі резолюції: 1) Учасники віча зобовязуються чинно піддержати політичну організацію і працю Українського Національно-Демократичного Обєднання, масово вступаючи в його ряди та поширюючи ту організацію по всіх місцевостях ліського повіту. 2) Зібрані одобрюють діяльність Проводу УНДО та висказують йому повне довіря. 3) Домагаються для ліського повіту українських шкіл та української мови навчання. 4) Протестують проти введення до шкіл лемківського букваря.

Віче закінчилось відспіванням національного гимну.

НОВИНКИ.

— Футра робить Карпяк, Лукасінського 4.

— Цукорня „Добротка" Львів, Сапіги 67, поручає свої знамениті цукорничі вироби по зниженій ціні. 2—8

— **Служба Божа для академічної молоді.** Академічне душпастирство повідомляє, що кожної неділі і свята у храмі св. Юра в год. 12-ій вполудне правитиме академічний душпастир о. д-р Осип Кладочний Службу Божу для студентства.

— **„На Соловки"** — це наголовок драматичних малюнків у 5 картинах Романа Сливки, що їх виставить у найближчому часі театр Б. Сарамаги. Відомий режисер Петро Сорока доложив багато зусиль, щоб ці картини вивести якнайкраще, тому теж подбав про оригінальну постанову та відповідні декорації. З цією песою театр обїде цілу Галичину. Змістом песи страхіття большевицького пекла на Україні та жорстока епопея большевицького „Нового Світу" — Соловок.

— **Українець лавником у Копичинцях.** Недавно відбулися доповняючі вибори одного лавника при магістраті в Копичинцях. яким вибрано місцевого українського адвоката, м-ра Ол. Зеленецького, голову місцевого Повітового Народнього Комітету УНДО.

— **Нові обовязки шкільних візитаторів.** Міністерство освіти видало правильник для візитаторів у вселюдному й середньому шкільництві. Завданням візитаторів крім контролі навчального рівня і гігієни шкільних приміщень буде теж контролювати адміністрацію шкіл. Візитатори мають особливо звертати увагу на матеріяльне положення вчительства і т. п.

— **Полекші для податників.** При полагоджуванні подань податників, що стараються за полекші з причини стихійних нещасть, введено новину. Скарбова влада одержала наказ, щоби знавців, які мають оцінювати шкоди податників, покликувати з уряду на державний кошт.

— **Пожежа в бурсі.** В українській ремісничій бурсі при вул. Пасічній за Личаківською рогачкою вибухла в ночі на неділю пожежа, що викликала між вихованцями бурси великий переполох. Повідомлена міська пожежна сторожа згасила вогонь, але все таки згорів дах будинку. Причина пожежі покищо не вияснена.

— **Тютюневий монополь** підвищив висоту рабатів за продаж тютюневих виробів. Замісць дотеперішніх 9 прц. деталічної ціни всяких виробів новий рабат устійнено на 10 прц. від цигар вартости 30 с. або більше за штуку, від папіросів, що коштують 5 с. і більше за штуку. Від усіх інших виробів рабат устійнено на 3.5 прц.

— **Війт дефравдант.** Перед трибуналом окружного суду в Перемишлі відбулася розправа проти б. війта з Купятич, Гриця Коморовського, за спроневірення 1.200 зол. на шкоду громади. Обвинувачений боронився на розправі, що є анальфабетом а касові книги в громаді віз усе секретар. Коморовського засуджено на півтора року вязниці з припиненням виконання кари.

— **Львівська хроніка.** До 13-літної служниці Розалії Ґінтер при вул. Голувка впросилася на ніч якась безробітна 20-літна товаришка невідомого прізвища. Вранці хозяйка мешкання знайшла обі служниці зачаджені. Ґінтер уже не жила, а незнану її товаришку відвезли в тяжкому стані до шпиталю. — На вул. Личаківській трамваєвий віз поштовхнув Стефанію Филипович. Тяжко потовчену відставили до шпиталю. — В мешканні при вул. Тарновського пробувала відобрати собі життя 25-літна Евгенія Матерновська, напившись амонію. Ратункове поготівля відставило її до шпиталю. — При площі Галицькій ч. 14 з крамниці Стахевича і Абрисовського злодії вкрали ріжних матерій вартости 9.000 зол.

— **Краєва хроніка.** Особовий потяг, що їхав із Стоянова до Радехова, наїхав на залізничому переїзді на віз Трохима Казьмірчака з Фусова пов. Сокаль. Одного коня вбило, а віз з другим конем і візником відкинуло до рова. — Громадський посланець з Тишковець Василь Бандурка повідомив, що на дорозі з Городенки напав на нього якийсь чоловік і відобрав торбу з готівкою 11 зол. та з листами. Коли цю торбу знайдено того самого дня ненарушену, Бандурка признався перед поліцією, що торбу згубив і цілу історію про напад видумав.

— **Всюди крадуть.** Слідчий виділ у Чорткові наказав придержати Стефана Гулевича, ліквідатора міської управи в Чорткові і Мих. Сокальського, міського інкасента під закидом спроневірення 1.800 зол. на шкоду громади. Оба признались до вини.

— **Книжка, заборонена в Австрії.** Австрійський уряд заборонив поширювання книжки п. н. „Цісарева Елисавета і я", яку написала Марія Валерзе-Ляріш і видала в Німеччині. За нарушення заборони передбачена грошева кара 5.000 шілінгів або три місяці арешту.

— **Сходи не видержали 20 дівчат.** У віденськім оперетковім театрі над Віденкою („ан дер Він") завалилися сходи за кулісами і 20 гірльсів упало зі значної висоти. До тяжко або лекше потовчених покликали ратункове поготівля, яке відвезло деякі дівчата до шпиталю. Катастрофа склалася в менті, коли гірльси чекали за кулісами, щоби вийти на сцену. Вистава відбулася без перерви до кінця.

— Буревій у Скалатщині. Минулого тижня кілька днів з черги сильний буревій лютував у Скалатщині, де заподіяв великі шкоди. У Скалаті та в околиці позривав багато дахів, попереверта́в дерева і стирти соломи. В ночі з пятниці на суботу згинув оглядач худоби Квасняк з Турівки.

— Московська Академія Наук. На засіданні московської Академії Наук принято новий статут і вибрано нову президію. Головою академії вибрано знову старого вченого Карпінського.

— Нелискретний апарат. Управа англійської телевізійної стації в Льондоні звернула увагу артистів і артисток, щоби в часі трансмісій не виступали в легких убраннях з штучного шовку. Показалося, що інфрачервоні проміні, які служать до телевізійних трансмісій, проникають легкі вовняні і шовкові строї, так що на полотні появляється зовсім нага стать артистки.

— Нові „безсмертні". Французька Академія вибрала нових членів на місце Альбера Бенара і Ленотра. На перший фотель були кандидатами: Люї Жілле, Жан-Люї Водуає і Етієн Бріон. Вибрали Жілле при першім голосуванні 19 голосами. На місце Ленотра вибрали відомого письменника Жоржа Дюгмеля 17 голосами.

— Летунська катастрофа. Пасажирський літак, що вилетів з віденського летовища в Асперн до Будапешту, став жертвою катастрофи. Наслідком дефекту мотору літак упав на землю і розбився. Пасажири чудом вийшли з життям. Тільки чотири особи легко потовклися. Добули їх з кадовба, що розторощився в дрізки. Літак зарився в мягку землю, а з трьох моторів два сильно ушкодилися.

— Повінь і голод у Китаї. Із Шангаю повідомляють, що на весну Китаєві загрожує голод, може й більший ніж торік. Причиною є виливи рік, що затопили около трьох тисяч квадратових миль у провінції Шантун і північній провінції Тієн-Тсін. Через ті виливи мешканці цих провінцій стратили всяку надію на врожай і ведені досвідом приготовляються на голод.

— Ріжні вістки. У Білгороді радять начальники ґенеральних штабів від держав Малої Антанти. — Союз німецьких книгарів рішив зачинити всі книгарні, яких власниками є жиди. — Італійський сенатор і винахідник Марконі хотів виступити в англійському радіо з викладом, щоб розяснити англ. громадянству становище Італії в абісинській справі; адміністрація англ. радія на це не згодилась. — У Будапешті вибудували підземельний коридор для піхотинців. — Грецький уряд замовив в Англії 30 літаків. — Чарлі Чаплін поважно зранив собі руку. — Біля стації Мандель у південній Франції поспішний потяг зударився на переїзді з автобусом. Шість осіб згинуло, кільканацять є ранених. — На Чорному Морі лютиться велика буря, що припинила всяке мореплавство. — На Каспійському Морі багато рибацьких суден застрягло серед ледів. 54 рибаків понесла буря на ледяній кризі на море. Висланий на поміч літак кинув їм запаси харчів і забрав зі собою 6-літну дівчинку. — Відомий фільмовий артист Аттіля Гербіґер оженився у Відні з неменше відомою фільмовою артисткою Павлею Веселі. — Підчас катастрофальної бурі, яка перейшла над італійською провінцією Калябрією, спричинюючи повінь, згинуло 70 осіб.

— Осторога для пань, що купують шкіряні прикраси до суконь перед фірмою „Рот", Львів, Бойків 18. Одна з пань купила в тій фірмі замшевий холіровий комплет, себто пасок і ковнірець. Коли по трьох днях спостерегла, що шкіра фарбує в неможливий спосіб сукню і підшевку плаща, звернулась вона до фірми з проханням заміняти їй цей комплет на комплет зі шкіри, яка не пускає фарби. У відповідь на це фірма ця нечемно заявила, що не відповідає за шкіру і ніщо її не обходить, що шкіра фарбує. Це доказ, що фірма ця несолідна, не обходить її те, що вона продає і що покупець платить дорогі гроші за злений товар, ще і нищить собі через це сукню і закуплений комплет мусить викинути, бо він не до вжитку.

З дороги життя.

Під вражінням перечитаної клепсидри.

Йдучи сьогодні в листопадову мокру днину вулицею, прочитав я велику оповістку про смерть Ернеста Брайтера. Вмер у наддунайській столиці — далеко від свого улюбленого міста, з котрим так нерозривно звязало його довоєнне життя, доля й карієра.

А дивними стежками водило його життя від молодих літ. Син популярного й багатого технічного земно-будівельного підприємця, після покінчення середніх шкіл, вволяючи бажанню й волі батька, вступає у львівську техніку. Та технічні студії не промовляли йому до переконання. Після змарнування кількох років переноситься на фільософ. виділ, де стає одним з найвадійніших студентів славного професора Ліске-го, який йому заповідав світле майбутнє як історика. Тоді написав Ернест Брайтер капітальну працю: Władysław Książę Opolski, Wielkorządca Polski i Rusi — (видано друком 1889. р.). З наших істориків писав про цю добу проф. Шараневич. Та й тут Брайтер не видержав довго. Покінчив, що правда, фільософічний виділ, але вже тоді мав голову чим іншим запрятану.

Він не був уроджений, щоб сидіти серед костріів книжок і систематично працювати; його манило живе життя, юрба людей, дійсність, політика денникарство.

Вже в 1890. р. видає цікаву працю п. н. „Społeczeństwo galicyjskie": — Опісля засновує власний тижневик „Монітор" та віддається виключно публіцистичній праці. По переконанні був зразу соціялістом демократом, та його буйна вдача, індивідуальність, темперамент не дали йому довго всидіти у рямцях партії. Він виступив з неї, проголосив себе незалежним соціялістом і вже ціле життя йшов своїм власним шляхом.

Брайтер був типом буйного, сміливого, непогамованого й незломного бойовника за політичну й суспільну правду й справедливість. Не знав він ніяких компромісів. То і його „Монітор" був грізною трибуною, на якої сторінках зводив він сміливі й завзяті бої з урядом і з поодинокими хочби найвище поставленими людьми. У своїх виступах не оглядався на нікого і на ніщо. Був пострахом для Львова і всього краю. Мав знаменито зорганізовану сітку відданих собі дописувачів мало не у всіх більших містах Галичини і мав докладні вістки про все, що в краю ділялося.

Брайтер, воюючи на всі фронти, мав щиро відданих собі другів, але мав теж ворогів, що не міра. Для приятелів був незвичайно щирий, учинний, сердечний, для ворогів безпощадний. Не перебирав у засобах; щоб згнобити противника, не надумувався ні хвилини, чи має виволікти на публичне форум події зза куліс приватного чи родинного життя. На цьому тлі доходило до гострих і грізних конфліктів, між якими був і конфлікт з пок. архиеп. Більчевським та живим ще сьогодні арх. Теодоровичем.

Між співробітниками „Монітора" був колись колись відомий критик Кароль Іжиковський, з українців „термінували" у нього й розпочинали карієру Михайло Лозинський та Степан Чарнецький. Дописувачем був м. ін. Остап Левицький (Драла). „Монітор" був одиноким польським часописом, що подавав звіти з українських політичних процесів вірно з прихильно-справедливим насвітленням. (Черніїв та інші).

Завдяки своїй сміливости та безоглядности зєднав собі Брайтер симпатії і популярність широких робітничих міських кол, ба навіть наших селян. Його редакція стає бюром правної поради для бідного населення. Брайтер здобуває мандат до Державної Ради у Відні, при одних виборах навіть два (зі Львова і Золочева).

І ще одно було спеціяльно для вас важливе. Брайтер був ціле своє життя щирим і вірним другом українського народу та з правдивою любовю ставився до наших селян. З хвилиною нашого великого зриву стає поруч з нами до співпраці в будівництві Української Держави.

Кадаю цей жмут спогадів дорогій для мене памяти бойовника за правду і справедливість!

Тиберій Горобець.

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „ВІДЕНСЬКА РЕВІЯ".

Віденський ревієвий театр Ґрінбавма і Фаркаса дав у Львові дві вистави з ріжною програмою. Що це таке ревія? важко сказати; забули про неї дослідники літератури попросту тому, що автори ревій не хотять мати нічого спільного з літературними творами. Два директори такого веселого підприємства виступають на сцені раз у ролі директорів, раз „двійки гільтаїв" із відомої давньої оперетки (з якої не залишається нічого крім назви) то знову як конферанс'єри чи попросту інтрузи у ріжних сценках, незвязаних одна з одною нічим більш, як примхою впорядчиків такого веселого видовища.

Ревія тримається дотепом, грою і гарними артистками. Артистки мають слабенькі голоси, навіть сірі ролі, але кожний їх рух, кожний усміх приємний, дискретний. Дикція артистів незрівняна: кожне речення чуєте так, що ніоден дотеп не пропадає. На сцені йде якась зовсім придуркувата фарса — але її завязка, дія, розвязка — байдужі; важний діяльог і гра. Сама міміка Ґрінбавма і його рухи викликують сміх, регіт, найчастіше задоволений усміх. Віденські артисти взяли найкращі зразки паризької ревії і виповнили нею повних три і пів години так, що глядачі не мали часу запримітити ні часу, що втікає, ні втоми, що приходить.

м. р.

Дивогляди.

ДАРУНОК ДЛЯ МАГАРАДЖІ.

Магараджа з Ґудалю святкував цими днями своє 70-ліття. Його віддані думали довго над тим, що йому дарувати в такий день. Врешті придумали: магараджа найшов у своїй палаті скриню грошей. Золото у цій скрині важило рівно стільки, що магараджа — 90 кільо. Мешканці Ґудалю зложили на цей дарунок 378.000 золотих рупій.

☦ Посмертні згадки.

ЮЛІЯ ІЗ ЗАГАЙКЕВИЧІВ ОЛЕСНИЦЬКА,

вдова по бл. п. о. Іванові, пароховi в Переволочні, братові бл. п. Евгена Олесницького, упокоїлась принявши Найсв. Тайни по тяжкій недузі в 82 році життя 24. ц. м.

Покійна — мати бл. п. д-ра Ярослава Олесницького і д-ра Григора Олесницького, адвокатів у Золочеві, відома як зразкова громадянка і людина незвичайних товариських прикмет.

Похорони відбудуться дня 26. XI. в год. 10. рано в Золочеві.

Спорт.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

Змагання за чашу середущої Европи

МІЛЯНО. Італія — Мадярщина 2:2 (0:1). Кінцеві змагання за чашу д-ра Шверґа́ закінчилися вислідом першим. Вислід 5:1:92. Перше місце здобула Італія 11 дочками. 2. Австрія 7 п., 3) Мадярщина 9 п., 4) Чехословаччина 8 п., 5) Швайцарія 3 п. До цієї пори чашу середньої Европи (д-ра Шверґа) здобули італійці двічі й один раз Австрія.

ПРАГА. Славія — Колін 5:2; Жиденіце — Спарта 2:2; Пільзно — Д. Ф. Ц. 3:0; Теплицер — Вікторія (Пільзно) 2:2; Находь — Зац 2:0; Братислава — Моравська Славія 1:1; Простейов — Кладно 5:0.

ВІДЕНЬ. Адміра — Ф. Ц. Відень 4:2; Рапід — Фаворітнер А. Ц. 1:0; Спортклюб — Австрія 3:1; Гакоаг — Лібертас 2:1; Вієнна — Ф. А. Ц. 3:1; Ваккер — В. А. Ц. 4:1.

Радіокутик.

ЯК ВИБРАТИ СОБІ ДОБРИЙ ПРИЙМАЧ

Багато радіослухачів слухає при виборі апарату вказівок „радіоаматорів“. Це подекуди неправильне, бо сучасні радіоприймачі збудовані так, що кожний може оцінити їх сам. Самостійна оцінка радіоапарату, його прикмет і можливих хиб, тим більш необхідна, що радіослухач купує апарат для себе, щоб потім самому з ним обходитися.

Пересічний покупець апарату — купуючи його, вагається. Таємна конструкція лякає його та викликує в ньому повний пошани подив. Не розуміючи внутрішньої структури радіоапарату, він і доходить до висновку, що купуючи його, мусить когось порадитись. Та навіть не заглиблюючись у тайни конструкції, кожний радіослухач повинен і може вміти оцінити вартість апарату.

Найлекше пізнати вартість голосника. Лихий голосник дає звуки, що вражають навіть найбільш немузикальне ухо. Добрий голосник — це важлива прикмета приймача. Тоді кажемо що приймач добре репродукує звуки. Добрий голосник може репродукувати тони найнижчої і найвищої частоти. Ці дві звукові межі однаково необхідні.

Звичайна провірка голосника, не дозволяє, очевидно ще на певність щодо нього. Та коли бачимо голосник, мембрана якого має занадто малий промір, можемо майже певно сказати, що він не може як слід репродукувати тони найнижчої частоти. І навпаки — надто великий голосник може бути невигідний при репродукції високих тонів.

Радіослухач, що купує апарат, повинен передусім вимагати, щоб він добре відбирав людський зокрема жіночий голос. Для цього треба найти стацію з чистою передачею, бо інакше досвід не матиме ніякої вартости. Тепер головне питання: „Чи голос є зовсім природний“. Треба замкнути очі і спитати себе, чи маємо враження, що слова, які чуємо в голоснику виповідає людина. Коли приймач репродукує правильно, голос повинен бути зовсім живий і виразний.

Людський голос може бути для нас цінною вказівкою при контролі репродукції високих тонів. Орхестральна вадиція дозволить нам доповнити ці обсервації. Зокрема треба провірити високі тони у виконанні скрипки. Так при швидких смичкових варіяціях, зможемо мати два зовсім ріжні відтінки.

Деякі звуки в орхестрі дозволяють нам провірити, чи приймач правильно репродукує тони високої частоти: зокрема перкусія (бубни, літаври і т. п.) повинні доходити до наших вух ніби в глибині на тлі орхестри. Та не треба думати, що приймач, який зовсім не репродукує високих відмічує низькі тони. Ці поняття не покриваються одне з одним.

Погана репродукція тонів у голоснику може не тільки затерти деякі акустичні ефекти, але й викликати появу таких, яких не було в оригінальному виконанні. Тому в орхестровій вадиції треба пильно слідкувати за виконанням музичного твору, сепаруючи в уяві деякі інструменти. Коли приймач при пробі виконає ці вимоги, можемо бути переконані, що це апарат, який вдоволить наші музичні вимоги.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ:

ГОСПОДАРСЬКО-КООПЕРАТИВНИЙ ЧАСОПИС Львів, 17. листопада 1935. Р. XV. Ч. 46.

ДА ЗЛУЧЕНЬНЯ!, беларускае рэлігійнае часопісь. Вільня, кастрычнік-лістопад 1935. Год IV. Нр. 10-11.

Листування Редакції.

Вп. Д. Василькевич: Справу передали Парл. Репрезентації.

Всч. о. декан С. Ковалів: Використаємо, як тільки буде місце, себто по скінченні фейлетонів про Гайді.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Театр „Заграва“ під проводом В. Блавацького.

Яворів.
26. XI. „Ой не ходи Грицю“ (нова постановка).
27. XI. „Верблюд вухом голки“.
28. XI. „Крамарі слави“.
29. XI. „Ой Морозе Морозенку“.
30. XI. „Тарас Бульба“.
1. XII. Обітована земля“.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 26. XI. год. 8. веч. ціни найнижчі. Аб. 1. „Музика на вулиці“.
Середа, 27. XI. год. 8. веч. Аб. 5. „Ревізор“.

Театр Ріжнородностей.

Нечинний.

Кіна.

АДРІЯ: „Тайна замкненої скрині“.
АПОЛЬО: „Втеча“.
АТЛЯНТИК: „Золоте озеро“.
ВАНДА: „Весняна парада“, „Танок кохання“.
ҐРАЖИНА: „Любощі“.
КАСИНО: „Сон літньої ночі“ на осн. Шекспіра (реж. Райнгарда, музика Мендельсона).
КОПЕРНИК: „Бенгалі“ (Ґейрі Купер).
МАРУСЕНЬКА: „Бенгалі“ (Ґейрі Купер).
МІРАЖ: „Пані і шофер“, „Весняний вальс“.
МУЗА: „Віденські ночі“.
ПАКС: „Усміх щастя“.
ПАЛЯС: „Рапсодія Балтику“.
ПАН: „Легіон безбожних“.
РАЙ: „Папусь“.
СОНЦЕ: „Циганські романси“. ревія „Абісинець у Львові“.
СВІТ: „Дні долі“.
СТИЛЬОВЕ: „Пекло“ Дантого і ревія.
ТОН: „Еспанська примха“ (Марлена Дітріх).
УТІХА: „Небезпечний флірт“ і ревія.
ХИМЕРА: „Остання серенада“.

Закордонне радіо.

Вівторок, 26. листопада 1935.

Відень (506,8) 12.00 Концерт, 15.20 Для дітей, 17.25 Солісти, 20.10 Оперетковий вечір (спів). Братислава (298,8) 17.50 Пісні, Брно (325,4) 15.00 Концерт, 18.30 Пісні, Кошиці (259,1) 17.25 Скрипка, Прага (470-2) 12.35 Концерт орх. театру Буріяна, Оп. арії, 18.10 Камер. твори чеських композиторів, Париж (164,8) 17.00 Сучасна французька муз. 18.30 Симф. концерт, Білгород (437,3) 13.15 Нар. пісні, 16.30 Концерт, Берлін (356,7) 14.15 Легка музика, 16.00 Твори Регера та пісні, Кенігсвустергаузен (1571) 12.00 Концерт, 20.10 Концерт тріа, 21.00 Пісні, Ляйпціг (382,2) 16.00 Форт. твори Бетовена, 22.30 Кам. твори Регера, Мінхен (405,4) 16.10 Форт. твори Бетовена, 17.00 Концерт, 20.10 „Дон Паскале“ оп. Доніцетія, Будапешт (549,5) 13.30, 22.35 Концерт, 17.20 Форт. рецитал, 18.20 Нар. пісні, Мілано (221,1) 11.30 16.40 Музика, 20.50 „Княжна Шікаго“ оп. Кальмана, Рим (420,8) 19.15 Музика, 20.50 Концерт тріа.

Середа, 27. листопада 1935.

Відень (506,8) 12.00, 13.10 Концерт 17.00 Австр. композитори, **Прага** (470,2) 12.35 Сальон музика, 21.00 „Король Едип“ оп. Стравінського, **Париж** (1648) 17.00, 18.30 Концерт. 21.45 Театр Узви, **Білгород** (437,3) 13.15 Пісні, **Берлін** (356,7) 14.15 Мельодії зі звуковиків, 18.00 Граємо та співаємо. Кенігсвустергаузен (1571) 14.00, 16.00 Музика 19.00 Нова форт. музика. Мінхен (405,4) 17.00 Вес. муз. пополудне, 20.45 Монастирський концерт (муз. спів), Будапешт (549,5) 17,55 Легка музика, 19.30 „Аїда“ оп. Вердія, 23.10 Циг. музика. Мілано (221,1) 11.30 Легка музика, 16.40 Камер. концерт (муз., спів), 21.30 „Намико Сан“ оп. Франкетія, **Рим** (420,8) 12.30 Легка муз., 17,30 Промися в Асмари.

Львівське радіо.

Вівторок, 26. листопада 1935.

6.30 Ранішня авдиція, 6.50 Музика з гр. пл., 7.20 Ранішня авдиція, 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудневий денник, 12.15 Для дітей: Співаймо пісоньки, 12.30 Пісня та пісонька з гр. пл., 13,25 Домашнє господарство, 13.30 З ринку праці, 13.35 Легка музика з гр. пл. 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Сальон. музика, 16.00 Скринька П. К. О., 16.15 Концерт орх., 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Люнета-велетень, 17.15 Опереткова музика, 17.50 Куток мови, 18.00 Пісні до слів Міцкевича, 18.30 Техн. скринька, 18.40 Сільва рерум, 18.45 Йосиф Шмідт із гр. пл., 19.00 Фейл.: Колись було ліпше, 19.20 Рекламовий концерт, 19.35, 19.40 Спортові вістки, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Симф. концерт, 20.50 Веч. денник, Із суч. Польщі, 22.30 Відчит для лікарів, 22.45 Ґріґ: „Я кохаю тебе“ з гр. пл., 22.48 Літер. хвилина, 23.05 Танк. музика з гр. пл.

Середа, 27. листопада 1935.

6.30 Раніша авд., 6.50 муз. з гр. пл., 7.20 Раніша авд., 7.55 Трохи інформацій, 8.00 Для шкіл, 11.57 Сигнал часу. 12.03 Полудневий денник, 12.15 Чи можемо жити без мяса, 12.30 Концерт орх., 13.25 Домашнє господарство 13.30 Концерт бажань, 15.15 Експорт 15.20 Біржа, 15 30 Опереткова музика з гр. пл., 16.00 Для дітей: Ті, що не чують. 16.20. Спів із гр. пл.. 16.45 Гутірка музика зі слухачем радія 17.00 Чи справедливе є гасло: Все для дитини. 17.20 В Еспанії — гр. пл., 17.50 Огляд закорд. гумору, 18.00 Квартетові мініятури, 18.30 Найдавніший славянський лицарський епос і його переклади на польську мову — виг. м-р Яр. Рудницький, 19.00 Орання облогу, 19.20 Реклям концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. репортаж, 20.00 Інструм. мозаїка з гр. пл. 20.45 Веч денник, 20 55 із суч. Польщі, 21.00 Творчість Фр. Шопена, 21.35 Опир у літературі, 21.50 Які бувають клієнти, 22.00 Муз.-вок. концерт, 22.15 Танк. муз. в вик. орх., 23.05 Танк. музика з гр. пл.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.29—5.32.

Нім. марка 1·50—1·55, фр. франки 34·90—35·05, шв. франки 172·25—172·75, фунти стерлінги 26·00—26·15, австр. шілінги 98·50—100, чеські кор. 20.75—21.25, рум. леї 26 55—26.00, італ. ліри 33 0—35.00.

Золото: Долари 8 99—9.02, Рублі 47.00—48·00, Фр. франки 34.40—34·8, Корони 36 20—37 00 Дукати 82.50—83 83; 1 грам золота 5.9.4.

Срібло: Корони 0.34, Рублі 1.50, Фльорени 0.85; 1 гр. срібла 7—5 сот.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 25-го листопада ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

1 кг.	масла десерового бльокового без опакування . .	2·50 зол.
1 кг.	масла десерового в бочках враз з опакуванням	2,54·50 „
кг.	масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по . .	2·60 „
1 л.	молока	0·16 „
1 л.	сметани	0·75 „
1 к.	яєць	4·50—4·55 „

Тенденція на масло знижкова, на молоко знижкова, на яйця сильна, на сметану вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 25. XI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахорізні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курячий молодняк 0·90—1.30 1. кл.	0·90 зол.
Кури однорічні 1. кл.	0.85 „
Качки годовані з ясним опір.	0.75 „
Качки товщені	0.90 „
Гуси годовані	0.75 „
Гуси товщені	0.90 „
Пантарки годовані	0.90 „
„ товсті	1.— „
Індики і індички год.	1.—1.10 „

Кури приймає в кожній кількості. Іншу птицю в скількости визначеного приділу для кожного свого доставця.

Птицю не годовану приймає по дешевшій ціні.

Приймає нових доставців.

Купує вівсяну питльовану муку, гречану муку, просо та овес.

Подяка.

За волею Всевишнього невблаганна смерть невдійно скосила молоде життя найдорожчого нашого Мужа і Татуся **Гриця Куріци**, адвоката в Микулинцях, б. сотника У. Г. А. що в дні 3. листопада ц. р. помер на удар серця в Микулинцях.

В тім великім горі, що його нам принесла страта предорогої Душі, зазнали ми від людей доброго серця стільки співчуття і помочі, що почуваємося до обовязку зложити оцим найщирішу подяку: о. кан. Громницькому, пароховi в Тернополі, о. кан. Королев., пароховi в Микулинцях, кс. домін. Матулі, о. Симбаю, о. Пасіці, о. Ратичу, о. Стасюкові, священикам у Тернополі, о. Зубалеві, пароховi в Мишковичах, о. Цурковському, пароховi в Камянках, за відправу панахиди, Служби Божої і участь у похоронi в Тернополі в дні 6. листопада ц. р., Т-ву чит. „Просвіти“ в Микулинцях за зорганізування хору й його участь у похоронi, муз. Т-ву „Трембіта“ в Березовиці Великій, чит. „Просвіти“ в Настасові і чит. „Просвіти“ в Голубічку Великім за висалння на похорон своїх орхестр, паням Брикович евій, Броні і Ользі Лисівним, Садовській, панам д-рові Лисому, д-рові Олійникові за повну посвяти поміч в усіх справах, п. д-рові Фуртакові, лікареві в Микулинцях за лікарську поміч, йому як також і п. д-рові Лалиці, о. Королеві, о. Цурковському й Т. Процишинові за нагробні слова прощання, п. Я. Льонгардтові, бурмістрові в Микулинцях за поміч у проводах тіла Покійного до Тернополя, а далі всім тим інституціям, товаришам по школі, зброї і праці, родині і знайомим, за вияви співчуття, потіху й звеличання похоронів Покійного своєю участю і вінками складаємо щире Спасибіг.

Горем прибиті: **жінка Марія Куріцова, син Олег Куріца.**

ОПОВІСТКИ.

Дня 3-го грудня 1935 р. в год. 15-ій відбудуться в салі Сокола (Народний Дім) в Стрию доповнюючі Загальні Збори Кружка Рідної Школи в Стрию в такім порядком дня: 1) Вибір Старшини і Контрольної Комісії, 2) Вибір делегатів на Загальний Зїзд, 3) Внески і запити. Якщо в зазначеній годині не до би статутового комплету, Загальні Збори відбудуться годину пізніше без огляду на кількість членів. Тому, що Кружок Рідної Школи в Стрию повнить також функції Повітового Кружка, відпоручники сільських Кружків стрийського можуть взяти участь в Загальних Зборах, одначе без права голосування. Просимо численно явитись. 710

Подяка. Почуваюся до милого обовязку вложити цією дорогою найщирішу подяку усім Вп. Громадянам Немирова, Рави Руської та Львова за щирі співчуття та поміч у формі інтервенцій в часі мого арештування і побуту у вязниці у Львові. — Рава Руська, дня 21. листопада 1935. — Степан Совик.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ФУТРА виконує дешево й солідно Евген Гобзикович, Львів, вул. Домініканська ч. 4. 123 82-96

Капи, подвійні фіранки, від шости зол. Вирібня фіранок **Фрайліха**, Святуська 21. 646 3-?

Електро- і радіо-монтера приймє фірма на провінції. Листи до Адмін. під „3 зол денно“. 701 2-?

Бажаєте мати гарний капелюх на осінно-зимовий сезон — вступіть до фірми РУДОЛЬФ НАЙЗЕЛЬТ, ЛЬВІВ, пл. Марійська 8. Прийшов свіжий транспорт наймодніших мужеських капелюхів. 5-36

Чи Ваш **годинник** ходить добре? Якщо ні, дайте направити до **Івана Зельтенрайха**, Львів, Марійська пл. 5. — Прецезійно, солідно, дешево. З провінції присилайте почтою. 82 39—?

Увага! Християнська жіноча конфекція поручає плащі від 35 зол. Львів, Ринок 26, Биндерс. 641 18-3?

Яблука косівські найкращих сортів гуртом і подрібно продає інж. Ц. Попович, Львів, Руська 20. 696 3-?

Стеляжі до абажурів виконує бляхарська робітня „Метал“, Львів, Ринок 29 (Брама Андріолія). 703 2-?

Нову машину системи Зінгера 165 зол. продає „Nova“ Чарнецького 10. 713 1-?

Зараз до винайму 2 покої з кухнею з повним комфортом при вул. Стромій 2 ц. (бічній Жовківської). 712 1-1

Солідна жінка до 40 літ лагідної вдачі з середньою освітою, щира українка, найде поміщення самостійної господині, до управи домом самітного старшого мущини, можливо вдова з дитиною. Поважні зголошення до Адмін. „Діла“ під „Управа“. 714 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

Журбу усуває! Лагодить враз славний відбірник 44 А

PHILIPSA модель 1936 року

Набути можна на догідних умовинах в авторизованій фірмі **„Електрокабель“**

Львів, вул. Коперника 10. 663 5-9

РОБІТНЯ ФУТЕР фірми Станислава **СОЦКОГО**

перенесена з пл. Академічної 1 до Ринку 40. II. п. Львів. 656 7-10

Шукаєте мешкання?

Найдете його і буде воно Вам зовсім в дповідати, якщо дасьте оголошення до „Діла“.